

УДК 504.05

ЗАПЛАХИТЕ ЗА СИГУРНОСТ ОТ ГЛЕДНА ТОЧКА НА УРБАЕКОЛОГИЯТА

М. Тодорова

Шуменски Университет "Еп.К.Преславски"

Според българския експерт по международни отношения В. Чуков сигурността трябва да се изследва с оглед на множеството ѝ аспекти – социални, етнически, икономически, военни, екологични, и т.н. "Всеки от тях приема съответно изражение, най-добре материализирано чрез привнасяне на съответния коректив срещу евентуална опасност." [3].

Екологичната сигурност се разглежда като екологична система. Името се позовава на заплахите за социално-екологичните системи и екосистемните услуги. Цялостната концепция за екологичната защита се основава на някои общи принципи на човешките взаимодействия с околната среда:

- Благосъстоянието на човека има няколко основни компонента: основни материални нужди за добър живот, свобода и избор, здраве, добри социални отношения и лична сигурност.

- Благополучието и опита отразяват местните социални и лични фактори като география, екология, възраст, равнопоставеност и култура.

- Екосистемите са от съществено значение за оцеляването на човека и благополучието му, чрез тяхното предоставяне, регулиране, културни и поддържащи услуги. Доказателства в последните десетилетия на ескалиращи човешки въздействия върху екологичните системи в световен мащаб пораждат опасения за последиците от промените на екосистемите за благосъстоянието на човека.

- Благосъстоянието на човека може да бъде засилено чрез устойчиво човешко взаимодействие с екосистемите, на базата на подходящи инструменти, институции, организации и технологии. Създаването на тези елементи чрез участие и прозрачност могат да допринесат за човешки свободи и възможности за избор на по-висока икономическа, социална и екологична сигурност.

Има преки и непреки пътища между промяната в екосистемата и благосъстоянието на хората, независимо дали те са положителни или отрицателни. Непреките ефекти се характеризират с по-сложни мрежи на причинно-следствената връзка, включваща социални, икономически и политически теми. [5]

Динамичната пространствена конфигурация в резултат от човешко присвояване на регионални ландшафти могат да имат различни екологични ефекти в различни мащаби. Например, директният ефект на урбанизация е промяната на екологичните процеси чрез промяна на

„земната конфигурация“: превръщане на пустинята в жилища, земята променя много параметри на околната среда, като например физически и химически свойства на почвата, наличието на вода, растителност, както и създадените животински и микробни общности. Освен това, урбанизацията променя пространствената „конфигурация на земя“. Промените в структурата на ландшафта могат да имат последици за околната среда, като например промяна на транспорта на хранителни вещества и трансформацията на засегнатите видове от биоразнообразието. Също така, тя често е наложена на хората и общностите, заради нашите политически или социално-икономически системи. Възприемането на сигурност е доста фундаментално, на всички нива на човешката организация, от индивида към правителството. Що се отнася до екологичната сигурност в субективен смисъл, „заплахите“ са с абстрактен характер. Нивото на страх, че тези стойности ще бъдат атакувани и вероятно загубени, много зависи от правилната информация и съзнанието за ролята и значението от екосистемни стоки и услуги. В тази връзка, при положение, че както обективните, така и субективните мерки осигуряват надеждни оценки за екологична сигурност. Например екологичната защита на едно място, може да се оценява по различен начин в субективни и обективни условия. Може да бъдат представени възможни комбинации между „обективни“ и „субективни“ оценки. В случаите (А) и (Г), е налице съответствие между обективни и субективни оценки, защото случай (А), могат да се споразумеят за положителна (висока) екологична сигурност, а в случай (Г), се споразумяват за отрицателна (ниска) екологична сигурност. За разлика от тях, случаите (Б) и (В), са противоречиви. В първия случай, няма страх, че ценности като екосистемни стоки и услуги ще бъдат атакувани и евентуално загубени, а обективната оценка казва точно обратното. Това е много опасно, но често в реалния живот, хората не са наясно с деградацията на околната среда, която те самите причиняват. За разлика от случай (Б), в случай (В), има страх, че екосистемните стоки и услуги ще бъдат атакувани и вероятно изгубени (ниска екологична сигурност), но няма обективна причина за такъв страх. Например, някои средиземноморски плажове са често естествено обхванати от морски водорасли (*Posidonia oceanica*), което е показател за добро качество на крайбрежните екосистеми. Въпреки това, много туристи погрешно възприемат, че плажовете покрити с водорасли са "мръсни" и "несигурни", така че отстранените водорасли се превръщат в отпадък. [5]

От индивидуална гледна точка, урбоекологията може да бъде осигурена чрез различни стратегии. Екологичната стратегия е една от тях. Въпреки, че способността за справяне със стреса е понятие, което се занимава с проблеми и стресови ситуации - липсата на сигурност - в живота на местните хора, може да се разглежда като акцент върху стратегиите за препитание и сигурност. Изследването на факторите, които

карат хората да се чувстват сигурни и в безопасност ни дава по- дълбоко разбиране на тяхното мислене- ден за ден, при вземане на решения, които засягат техния поминък. Поставя се и акцент върху стратегиите, които работят добре и могат да бъдат доразвити и насърчавани от гледна точка на управление и планиране. По отношение на перспективата на семейството (ниво семейство), сигурността е свързана с чувствата за безопасност, осигуряване, както и увереност в това, че семейството ще бъде в състояние да осигури препитание за себе си и в бъдеще, и възможните предпазни мерки, които членовете на семейството трябва да вземат, за да се гарантира това. Концепцията за сигурност е тясно свързана с това, което е най- важно за местните хора- тяхното оцеляване всеки ден. Това се отнася за всяко йерархично ниво на социална организация. Както споменахме в горни точки изменението на климата може да създаде много по- големи заплахи за сигурността от сушата и наводненията. Необходимо е цялостно или интегрирано управление на риска, за да се намали нестабилността и хората да се справят ефективно с риска и несигурността. В пирамидата на Маслоу, физиологичните нужди (като храна) се считат за най-важни, тъй като те са необходимостта на човека да оцелее. Нуждата от сигурност (като например личностна, икономическа и здравна, екосигурност) или чувството за принадлежност към една общност, се считат за по-малко важни. Възможно е да се каже, че приоритетите са се променили от миналия век. Освен това се забелязва, че ако преди не е било възможно екологичната сигурност да се разглежда като основна потребност на човешкото битие и живот, в днешно време тя не само се планира, но също така се смята за една от най-важните сигурности, към която човешкото същество може да се стреми. Това може да е свързано с факта, че когато екологичната сигурност не е гарантирана, други измерения на човешката сигурност не могат да бъдат осигурени и за двете. В едно проучване, направено за европейските граждани от Европейската комисия през 2004 г., за отношението на европейските граждани към урбоекологията, когато става въпрос за проблемите на околната среда, хората се доверяват най- много на неправителствените организации (НПО). 72% от анкетираният считат, че екологичните политики са от значение за качеството на живот. В едно друго проучване, направено в 51 страни през 2011 г. от Nielsen за устойчивите усилия и грижата за околната среда по целия свят, 22% от анкетираният са готови да платят повече за екологично чисти продукти; 76%. Гражданското общество става все по-наясно с екологичния недостиг и е готово да положи усилия, за да подобри отношението си към околната среда, колкото повече хората осъзнават екологичните проблеми, толкова повече усилия те ще направят, за да се защити околната среда. [4]

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Екологичната сигурност от гледна точка на урбоекологията е състояние, при което са защитени жизненоважните

интереси на човека, обществото, държавата и природата от реално и потенциално застрашаване изходящо от антропогенните или естествените въздействия на околната среда.

Урбоекологията зависи от ефикасността и ефективността на нейното управление.

Список литературы

1. Петрова, М. и др. Европейски индустриални и екологични стандарти в ИНТЕРНЕТ (ISO 9000 и 14000), TEMPUS IB_JEP 13054-98, ТУ Габрово, 2001, 126 с.
2. Иванова, Е.Ф., Петрова, М.М. Информационные системы управления и мониторинга структурных фондов ЕС в Болгарии и Латвии, Белово, IX международная научная конференция "Инновации в технологиях и образовании", КузГТУ, г. Белово, 18-19.03.2016, РИНЦ, 134-138
3. Чуков, В. Външна политика и идеи. София, Парадигма, 1999, с. 103
4. The attitudes of European citizens towards environment. Eurobarometer. Retrieved on: //, last visited 19/02/2013.
5. Zurlini, G., F. Muller. Environmental Security. In Sven Erik Jørgensen and Brian D. Fath(Editor-in-Chief), Systems Ecology. Vol. [2] of Encyclopedia of Ecology, 5 vols. pp.1351-1353, O